

Dvě nové dynastie císařů

Aleš Mučka

Flaviovská dynastie

Rod Flaviovců

- Vespasianus (69 – 79)
- Titus (79 – 81)
- Domitianus (81 – 96)

Dobývání Británie (78 – 84)

Gnaeus Iulius Agricola

- *13. června 40 – +23. srpna 93
- Účastnil se již potlačování Povstání královny Boudiccy roku 60
- Později převzal velení nad XX. legií umístěnou v Britannii

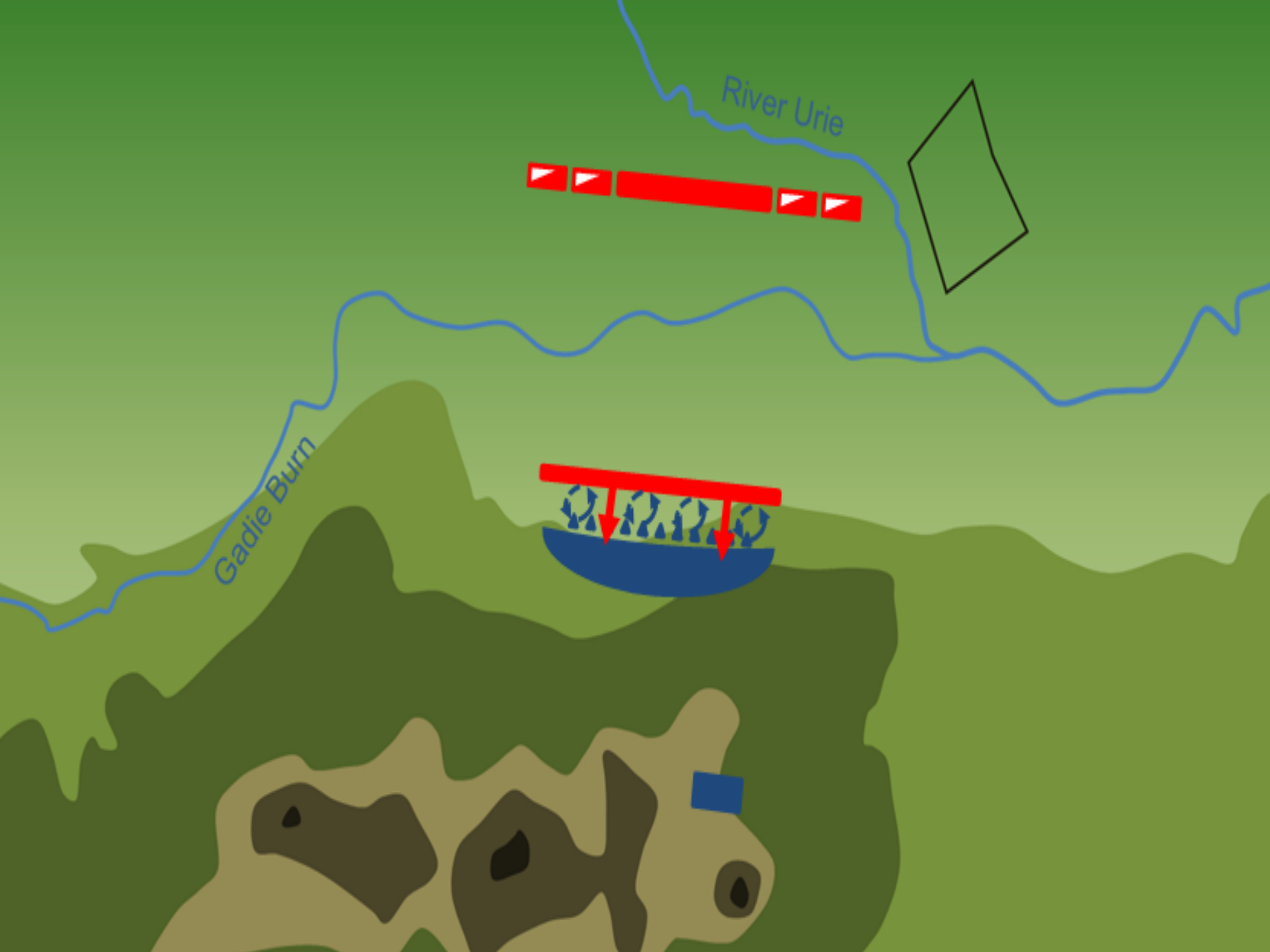

Nový správce Britannie

- Tento úřad převzal Agricola na podzim roku 77 a potlačil několik malých povstání
- V roce 82 se vzbouřily kmeny na severu provincie
- Vzbouřenci oblehli IX. legii v jejím táboře a byli odraženi až útokem římské kavalerie, kterou vyslal Agricola
- Příští rok se vůdce povstalců Calgacus střetl s Římany u Mons Graupius

Bitva u Mons Graupius (83 nebo 84)

- **Římské císařství**
- **Kaledonské kmeny**
- Gneaus Iulius Agricola
- Síly: okolo 20 000 mužů
- Ztráty: 360 padlých
- Calgacus
- Síly: okolo 30 000 mužů
- Ztráty: 10 000 padlých

River Urie

Gadie Burn

Žárlicí císař

- Na přelomu let 84 a 85 byl Agricola odvolán císařem Domitianem
- Po svém návratu do Říma oslavil triumf a poté se stáhl z veřejného života
- Římská armáda již nikdy v Británii nedosáhla takových úspěchů a následně se stáhla z části dobytých území
- Následně byly na severu ostrova postaveny obranné valy proti barbarům

Války císaře Domitiana (82/83 – 88)

Syn bez válečných zkušeností

- Již během roku 69 politicky podporoval se svým strýcem otce Vespasiana v Římě, ale nakonec musel utéct z města
- Jako druhorozený syn neměl mnoho šancí na získání císařského titulu
- Neměl ani žádné vojenské zkušenosti jako jeho otec a bratr
- Po krátké vládě svého staršího bratra Tita (79 -81) a jeho náhlé smrti se stal císařem

Císař musel mít své vítězství

- Domitianus se do smrti svého staršího bratra nikdy neproslavil jako vítězný vojevůdce, po čemž vždy toužil
- Proto již v roce 82 nebo 83 nechal vytvořit I. legii, se kterou vyrazil k Rýnu bojovat proti kmeni Chattů
- Po několika drobných a bezvýznamných střetech se vrátil do Říma oslavit triumf

Domitianova válka s Dáky

Nezastavitelný loupeživý výpad

- Na přelomu let 85 a 86 vyslal král kmene Dáků do římské provincie Moesie své bojovníky, aby ji vyplnili
- Při střetech s místními římskými jednotkami byl zabit i správce provincie Oppius Sabinus
- Poté se císař osobně vypravil proti nájezdníkům s několika legiemi

Poslední boj Cornelia Fusca

- Před římskými posilami ustoupili Dákové zpět za Dunaj, kam je následovalo 5 nebo 6 římských legií na přelomu let 86 a 87
- Velitel Pretoriánské gardy, Cornelius Fuscus, je pronásledoval, ale padl do léčky a Římané byli pobiti
- V roce 88 římská armáda pokračovala v ofenzívě a generál Tettius Julianus několikrát Dáky porazil (1. bitva u Tapae)

Nebyl čas na Dáky

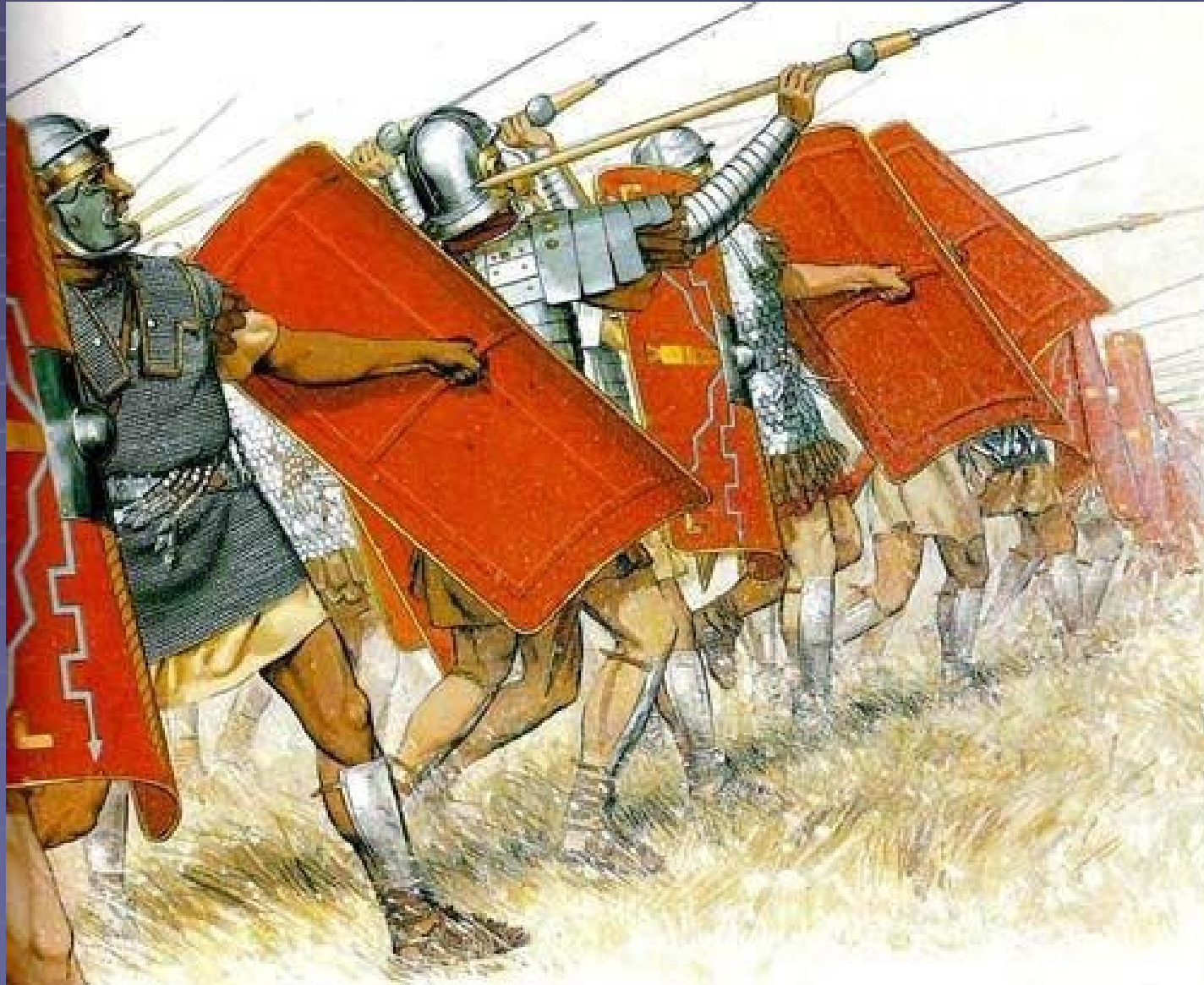
- Na začátku roku 89 přesvědčil správce provincie Germania Superior Lucius Antonius Saturninus dvě legie, aby povstaly proti císaři
- I když byla vzpoura rychle potlačena, Domitianus se rozhodl uzavřít na přelomu let 88 a 89 s Dáky pro římskou říši nevýhodný mír
- Barbaři se začali připravovat na další boj

Konec flaviovské dynastie

- Po dalším neúspěšném tažení proti Markomanům se císař střetl se senátem
- Brzy začal stíhat své odpůrce a vystavovat je brutálním perzekucím
- Na konci roku 96 byl císař Domitianus zabit spiklenci
- Jelikož z rodu Flaviovců v tomto roce již nežil žádný mužský potomek, stal se novým císařem Marcus Cocceius Nerva

Adoptivní císaři

Císař adoptoval svého nástupce

- Nerva (96 – 98)
- Traianus (98 – 117)
- Hadrianus (117 – 138)
- Antoninus Pius (138 – 161)
- Marcus Aurelius (161 – 180)
- Lucius Verus (161 – 169)
- Commodus (180 – 192)

Jak do módy přišel plnovous

Nový způsob nástupnictví

- Po zavraždění císaře Domitiana roku 96 byl novým imperátorem zvolen pětášedesátiletý a bezdětný Marcus Cocceius Nerva
- Během své krátké vlády musel čelit povstání Pretoriánské gardy, které vedl prefekt Casperius Aelianus
- Nerva jim musel pod nátlakem vydat vrahy svého předchůdce a rozhodl se adoptovat schopného velitele Marca Ulpia Traiana

Nový silný vládce

- V roce 98 zemřel císař Nerva, ale jeho nástupce se dostavil do Říma až na konci příštího roku
- Nový imperátor se ihned začal připravovat na novou konfrontaci s kmenem Dáků, s nimiž císař Domitianus uzavřel nevýhodnou mírovou smlouvu
- Na přelomu let 100 a 101 shromáždil Traianus u Dunaje asi 100 000 legionářů

Traianovy dácké války (101 – 102 a 105 – 106)

První dácká válka (101 – 102)

- Na jaře roku 101 překročily římské legie Dunaj a během svého postupu vypalovaly vesnice a města barbarů
- Dácký král Decebalus se tentýž rok s Římany střetl v druhé bitvě u Tapae, ale byl drtivě poražen
- Římská armáda poté pokračovala na hlavní hradiště Dáků Sarmizegetusu, ale v týlu ještě porazila barbary v bitvě u Adamclisi

Přestávka ve válce

- Roku 102 král Decebalus zahájil jednání o míru a přijal tvrdé podmínky, které mu nadiktoval císař Traianus
- Musel se vzdát Římany obsazeného území, odzbrojit svou armádu a stát se vazalem římské říše
- Oba vojevůdci ale tušili, že se jedná pouze o krátkou přestávku v bojích a brzy dojde k dalšímu konfliktu

Druhá dácká válka (105 – 106)

- Dácký král Decebalus zorganizoval roku 105 povstání kmenů, které si Římané podrobili v předchozí válce
- Jako odpověď zahájil císař Traianus další invazi za Dunaj a oblehl vzpurného panovníka v jeho sídle - Sarmisegetuse
- Po prvním neúspěšném útoku bylo hradiště dobyto, vzpurný král spáchal sebevraždu a byl ukořistěn jeho poklad

Válka s Parthy (114 – 117)

Přípravy na tažení

- V roce 106 zemřel v bohatém království Nabateja panovník Rabbel II. Sótér
- Římané roku 107 bez odporu zabrali tuto zemi schopných arabských obchodníků
- Traianus se zatím zabýval vnitřní správou impéria, a proto až v roce 113 zahájil přípravy na tažení na východě
- Záminkou pro válku bylo dosazení parthského kandidáta na arménský trůn

Nejdříve do Arménie

- Na začátku roku 114 vtáhl císař s téměř dvaceti legiemi do Arménie
- Parthy dosazený král Parthamasiris se Římanům vzdal a byl sesazen
- Jelikož byl arménský trůn uprázdněn, vytvořil Traianus z Arménie novou římskou provincii
- Římané na přelomu let 114 a 115 přezimovali na nově obsazeném území

Na Parthy!

- V roce 115 vyrazila římská armáda na město Eddesu a pevnost Nisibis (dnes Nusaybin) a obojí rychle dobyla
- Parthský král Osroés nemohl zorganizovat žádnou účinnou obranu, protože právě vedl občanskou válku se vzdorokrálem Vologaisem III. na východě
- Před návratem na zimu do Antiochie Římané ještě obsadili pevnost Dura Európos

Další porážky Parthů

- V roce 116 válka pokračovala a římsí vojáci se zmocnili města Babylon a království Adiabene s metropolí Arbelou
- Po řece Tigris Římané dopluli až k parthské metropoli Ktésifónu, který obsadili, a dorazili až k Perskému zálivu
- Na konci roku porazili Římané Parthy v bitvě a dosadili na parthský trůn vlastního vzdorokrále

Císař už na válku nestačil

- V roce 117 se zdravotní stav císaře Traiana vážně zhoršil, a proto se rozhodl pro návrat do Říma, ale během cesty jej ve městě Selinúntu ranila mrtvice a zemřel
- Před svou smrtí ještě vytvořil na nově dobytém území provincii Mezopotámii
- Jeho následník, císař Hadrián, ale téměř celé dobyté území vyklidil, protože mu připadalo vojensky neudržitelné

Povstání ve východních provinciích (115 – 117)

Když legie nebyly doma!

- Jelikož si válka s Parthy vyžádala zapojení asi dvaceti legií, rozhodli se nespokojení obyvatelé východních provincií zahájit povstání proti římské nadvládě
- Slabé vojenské posádky v oblastech Egypta, Judeje, ostrova Kypr, Kyrenaiky (východ dnešní Libye) a Mezopotámie byly snadno poraženy a potom začalo masakrování civilního obyvatelstva (Řeků a Římanů)

Žádný odboj se netoleroval

- Roku 116 potlačil povstání v Mezopotámii budoucí císař Hadrianus
- Povstalce v severní Africe rozdrtila trestná výprava, které velel pretoriánský prefekt Quintus Marcius Turbo
- K pacifikaci Kypru byla vyslána VII. legie, která rovněž brzy uklidnila situaci
- Povstalce v Judeji porazil generál Lusius Quietus, ale Židé bojovali v každé provincii

Vláda císaře Hadriana (117 – 138)

Nový císař – nová vojenská doktrína

- Po smrti císaře Traiana se chopil moci jeho adoptivní syn Publius Aelius Hadrianus
- Nový panovník brzy zastavil vojenskou expanzi svého předchůdce a začal pomalu opevňovat stávající hranice říše
- V římské armádě začaly být posilovány pomocné sbory (auxilia) a počet odvedenců z Apeninského poloostrova se snižoval

Mírové zabezpečení hranic

- Císař Hadrianus se vzdal většiny území dobytého na východě jeho předchůdcem
- Začala výstavba pohraničních opevnění (Limes Romanus)
- Mírovými smlouvami vytvářel z barbarských království vně impéria „nárazníkové“ státy
- I když byla hranice opevněna, neustále docházelo k drobným nájezdům a střetům mezi barbary a římskými vojáky

Povstání v Britannii (119 – 121)

Bylo třeba vytýčit novou hranici

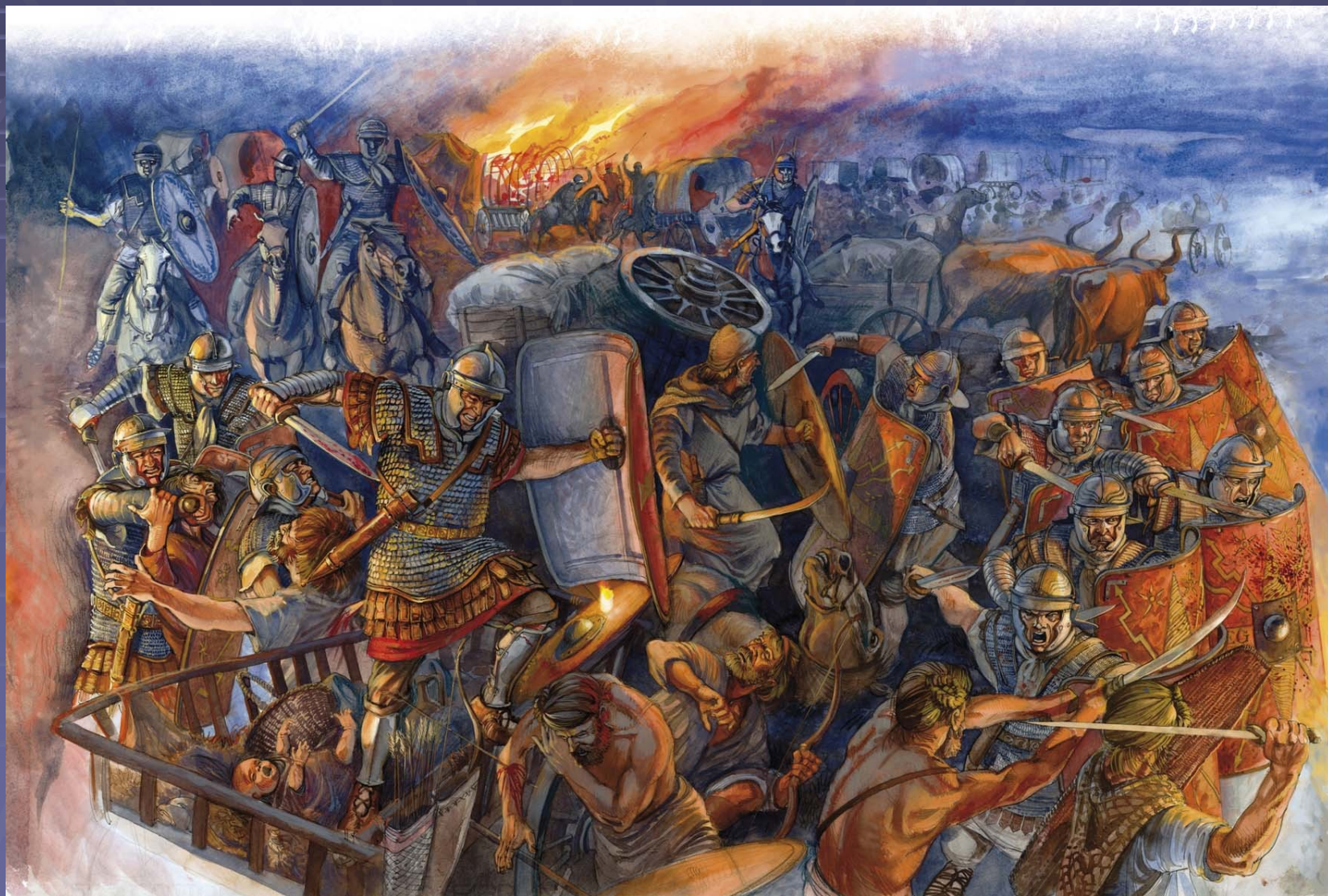
- V roce 119 povstaly kmeny Brigantů, Britonů a Selgovů obývající sever Británie
- V roce 120 byla „ztracena“ IX. legie, ale o samotném povstání existuje jen málo hodnověrných pramenů
- Vzbouřence porazil roku 121 generál Quintus Pompeius Falco
- V letech 122 – 128 nechal císař postavit tzv. Hadriánův val proti kmenům ze severu

Hadriánův val

Povstání Bar Kochby (132 – 135/136)

Císař chtěl znesvětit posvátná místa

- Dlouholeté napětí mezi římskou správou a Židy vyvrcholilo v roce 132, kdy se císař Hadrianus rozhodl vybudovat na území bývalého Jeruzaléma římské město
- Do čela povstalců se postavil Šimon bar Kozeba, který později jako „mesiáš“ přijal přízvisko bar Kochba (syn hvězdy)
- V roce 133 dorazil do Judeje generál Sextus Julius Severus s více než 10 legiemi

Nová taktika

- Židovští povstalci se omezovali na drobné výpady proti římským vojákům
- Opevnili každé město a vesnici a také vybudovali pod mnoha domy podzemní úkryty, aby zde přečkali odvetu Římanů
- Rovněž vybudovali systém chodeb mezi jeskyněmi a ukrývali se zde
- V neznámém údolí ale byla povstalecká armáda napadena a zničena Římany

Poslední pevnost povstalců

- Šimon bar Kochba a další velitelé povstání byli obklíčeni v pevnosti Betar
- Podle židovské tradice bylo toto sídlo dobyto v den výročí zničení obou Jeruzalémských chrámů, přičemž vůdce rebelů byl zabit zrádce z vlastní rodiny
- Podle některých historiků Římané ještě další rok dobývali několik posledních osamocených pevností povstalců

Hodnocení Povstání Bar Kochby

- Tento poslední pokus Židů získat na římské říši alespoň částečnou autonomii skončil masakrem téměř 600 000 lidí
- Jejich taktika vytvořit rozsáhlý systém opevněných center odporu nakonec zcela selhala, jelikož římská armáda byla dostatečně silná na jejich rychlé dobývání
- Zuřící císař Hadrianus následně začal prosazovat přísnou protižidovskou doktrínu

Antoninus Pius (138 – 161)

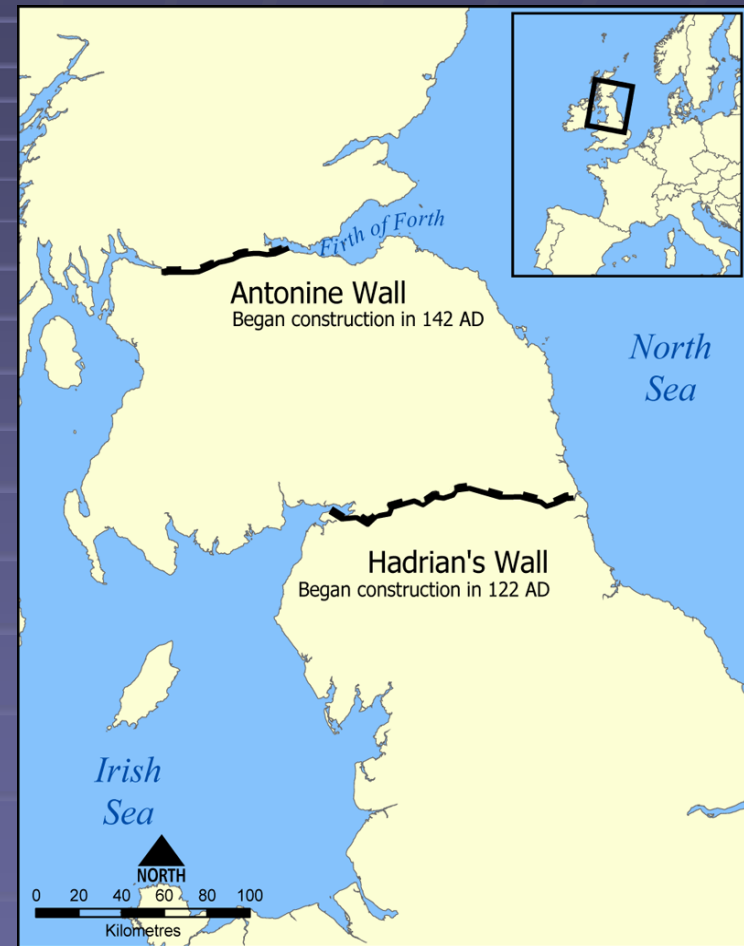
Císař, který nevedl žádnou válku

- Po smrti císaře Hadriana roku 138 nastoupil na trůn jeho adoptivní syn Titus Arrius Antoninus s přízviskem Pius
- Již před nástupem na trůn adoptoval své dva syny - Lucius Ceionius Commodus (známý jako Lucius Verus) a Marcus Annius Verus (vládl jako Marcus Aurelius)
- Během jeho panování vládl v celé říši mír a prosperita bez válek

Antoninův val

- Postaven v letech 142 až 144
- O 160 kilometrů severněji než Hadriánův val
- Méně kvalitní vojenské opevnění
- Byl používán jen do roku 164 a krátce ještě v letech 208 - 211

Děkuji za pozornost

Prostor pro dotazy